

פרופסור רות ברמן

בלשנית ומייסדת המחקר על רכישת העברית כשפת אם

פרופ' רות ברמן (לבית אהרונסון) עלתה לישראל מדרום אפריקה בשנת 1954. את התואר הראשון קיבלה בשפות ובספרות מאוניברסיטת קייפטאון, את התואר השני בבלשנות כללית ושימושית קיבלה מאוניברסיטת קולומביה ניו יורק בשנת 1964, ואת התואר השלישי בלשון עברית – מהאוניברסיטה העברית בשנת 1973.

בשנות החמישים סיימה את לימודיה לתעודת הוראה באוניברסיטה העברית בירושלים והצטרפה למערכת החינוך בנגב כמורה לאנגלית בבאר שבע ולימים כמפקחת על הוראת האנגלית בדרום. הישגיה אלה זיכו אותה במלגה מטעם המועצה הבריטית ללימודי המשך באוניברסיטת אדינבורו, שם נחשפה לראשונה לבלשנות מפי מובילי האסכולה הבריטית דאז.

בשנים 1962–1964, במהלך לימודיה לתואר שני באוניברסיטת קולומביה, הקימה וניהלה את המחלקה להוראת האנגלית כשפה שנייה בבית-הספר הבינלאומי של האו"ם. בעקבות זאת, התבקשה בשנת 1965 להקים מסלול ללימודי לשון בהשראת הבלשנות החדשה במסגרת המחלקה לאנגלית באוניברסיטת תל-אביב. לימים הפך מסלול לימודים זה למחלקה נפרדת לבלשנות כללית, הפעילה באוניברסיטה עד היום. לצד פעילותה האקדמית באותן שנים, עמדה (כרות אהרונסון) בראש פרויקט להכנת ספרי לימוד להוראת האנגלית בישראל שבהם שולבו באופן ייחודי עקרונות הבלשנות המעמדת, תוך השוואת העברית כשפת הלומדים לאנגלית כשפה הנלמדת, עם העקרונות הפדגוגיים של הבלשנות השימושית.

את עבודת הדוקטור הקדישה פרופ' ברמן לחקר העברית החדשה, עבודה שהניבה מחקר חלוצי שבמסגרתו נבחנו היבטים תחביריים של העברית מנקודת המבט התיאורטית של הבלשנות הגנרטיבית דאז. ספרה הראשון, *Modern Hebrew Structure*, שראה אור ב-1978, נחשב לאחד החיבורים החשובים בחקר העברית הישראלית, ועליו מסתמכים חוקרים ברחבי העולם עד היום. פרופ' ברמן הובילה במחקרה להכרה במחקר "העברית הסטנדרטית" – לא שפתם של הסופרים או של ספרי הדקדוק אלא שפתם היומיומית של דוברי העברית הילדיים.

בין תרומותיה הייחודיות של פרופ' ברמן נמצא ייסוד תחום חקר רכישת השפה העברית כשפת אם בישראל והצבת תחום זה על מפת המחקר הבינלאומי בפסיכולינגוויסטיקה התפתחותית – כפי שבא לידי ביטוי במונוגרפיה *Acquisition of Hebrew* (1985). בחיפושיה המתמידים אחר הבסיס התיאורטי ההולם ביותר את מחקרי רכישת השפה, עברה פרופ' ברמן מאסכולת הבלשנות הפורמאלית לגישה פונקציונליסטית-קוגניטיבית, ובעקבות כך הרחיבה את יריעת מחקרה לעיסוק בהתפתחות יכולות השימוש הלשוני מן הגיל הרך ועד לבגרות. בשנת 1994 הופיע הספר שחיברה יחד עם אבי הפסיכולינגוויסטיקה ההתפתחותית הבין-לשונית, פרופ' דן סלובין (*Relating Events in Narrative: A Crosslinguistic Developmental Study*), שבו מתואר מחקר התפתחותי והשוואתי בין הסיפורים שמפיקים פעוטות, תלמידי בית ספר ומבוגרים דוברים ילידיים של חמש שפות, ובכללן העברית. חיבור זה היווה מחקר חלוצי שגרר אחריו גל מחקרים בתחומי התפתחות הידע הלשוני ויכולות הנרטיב בשפות ובתרבויות שונות עד עצם היום הזה. הוא גם שימש בסיס לעבודה בין-לשונית התפתחותית רחבת היקף נוספת בניהולה של רות ברמן, במסגרת מחקר מקביל בשבע ארצות, לרבות ישראל, שבו נבדקו יכולותיהם של תלמידים לאורך שנות ההתבגרות להפיק טקסטים עיוניים וסיפוריים בכתב ובעל-פה. מפעל זה שימש בסיס לפיתוח נושא "התפתחות השפה המאוחרת" כתחום מחקר בלשוני, הישג שבא לידי ביטוי בספר ובשני כרכים מיוחדים של כתבי-עת מובילים שערכה ברמן בין השנים 2002–2005. לאורך השנים הכשירה פרופ' ברמן דורות של חוקרי שפה בכלל ושל חוקרי התפתחות העברית בפרט, ותלמידיה ממשיכים את דרכה במוסדות אקדמיים שונים בארץ ובעולם.

עבודתה של פרופ' ברמן זיכתה אותה בפרסים מטעם מוסדות מובילים בעולם, בהם נשיאות האגודה הבין-לאומית לחקר לשון הילדים, פרס הומבולדט, חברות כבוד באגודה האמריקנית לבלשנות, ולאחרונה בפרס א.מ.ת. לבלשנות.

אוניברסיטת חיפה

סנאט אוניברסיטת חיפה בתוקף סמכויותיו המוענקות לו
על-ידי חוקת האוניברסיטה ובהתאם להמלצות הנשיא והוועד המנהל

מעניק בזאת

לרות ברמן

את התואר

דוקטור לפילוסופיה לשם כבוד

בהוקרה על מחקריה פורצי הדרך, ששימשו ומשמשים עד היום אבן יסוד בתחום הבלשנות בכלל
וחקר השפה העברית בפרט, מחקרים שהציבו אותה על הבמה הרמה ביותר של אנשי מחקר בתחום;
על שבאמצעות מחקריה העניקה מקום של כבוד לעברית המדוברת ולדוברי העברית,
ועל שסייעה לחזק את התרבות דוברת העברית בארץ ישראל; על השילוב המתמיד בין מחקר ועשייה;
על הישגיה הבינלאומיים שהנחילו כבוד למדינת ישראל ולקהילה האקדמית בפרט,
ועל כך שהקפידה לתרום מהידע שלה לדורות הבאים של חוקרים ואנשי אקדמיה.

ניתן בחיפה, ישראל

כ"ד בסיוון תשע"ג, 2 ביוני 2013

פרופ' דוד פרג'י
רקטור

עמוס שפירא
נשיא

עמי אילון
יו"ר הוועד המנהל